

HAYDARPAŞA GARI'NIN MERDİVENLERİNDE...

Gülsüm CENGİZ

Nazım Hikmet, Memleketimden İnsan Manzaraları adlı dev yapıtını Haydarpaşa'nın merdivenlerinde başlatır. Bir emekçi çocuğu olarak doğup yoksul bir yaşam süren Galip ustanın yaşam basamaklarını tırmanıp geldiği yerdir Haydarpaşa Garı'nın merdivenleri: 50'sinde ve işsiz. Yıl 1941'dir. Büyük ozanın bu başyapıtı için başlangıç noktası olarak Haydarpaşa'yı seçmesi rastlantısal değildir. Haydarpaşa, İstanbul'un Anadolu'ya, Anadolu'nun İstanbul'a ve batıya açılan kapısıdır. Sepetler ve heybelerle gelir Anadolu'dan yoksul köylüler; ekmek ve umut için. Büyük kentte tutunamayanlar içinse, sılıya dönüşün başlangıcıdır.

Yıl 2005, günlerden 21 Haziran. Bu kez Haydarpaşa Garı'nın merdivenlerinde başka Galip ustalar var. Güneşten kavrulmuş yüzleri, yük taşımaktan yıpranmış bedenleriyle taşıma işçileri bunlar. Haydarpaşa çevresindeki limanlarda çalışan taşıma işçileri; alınlarında Hay-Koop bantları, ellerinde bayrakları, pankartları. Yaptıkları ağır iş ve güç yaşam koşulları nedeniyle erken yaşlanmış yüzlerinde belirgin bir öfkeyle alıyorlar iskele meydanında yerlerini. Kortejin önündeki kısa boylu işçi dikkatimi çekiyor: Bir elinde Atatürk'ün Kocatepe'deki düşünceli fotoğrafı, öteki elinde Türk bayrağı var. Her slogana katılıyor öfkeyle.

Sonra BTS üyesi demiryolu emekçileri geliyor pankartlarıyla. Sonra eğitim emekçileri, sağlıkçılar, mimarlar, mühendisler, şairler-yazarlar... Kimi tek tek gelip katıldı merdivenkilerin arasına, kimi parti, dernek, platform bayrakları altında gelip yerini aldı iskele meydanında. Sıcaktı, güneş boza pişiriyordu enselerimizde. Ama alanda toplanan bir avuç kalabalığın yüreği daha sıcaktı. Güneşin yakıcılığını duymuyorum bile. Kalabalığa doğru ilerliyorum. Kadıköy Kadın Platformu'ndan Ayla, Serap karşılıyor beni; siyah bir çatki ve siyah kumaş üzerine basılmış bez bildiriye uzatıyorlar. Meleksima ve Zehra öğretmenlerle selamlaşıyoruz. Sonra alandaki yazar ve mimar dostlarla kucaklaşıyoruz. TYS yönetim olarak da, üyesi şair ve yazarlar olarak da alanda yerini almış. Mimarlar odasından arkadaşlar, etkinliğin süresi konusunda emniyet görevlileriyle tartışıyorlar... Oysa platform kurulmuş, müzisyenler yerini almış; şair arkadaşlar kitaplardan okuyacakları şiirleri işaretliyorlar. İşçilerin, emekçilerin, aydınların ve aydın sanatçıların bir-

likte bir öfkeyi paylaşacağı, mücadele kararlılığını dile getireceği bir etkinlik olacağı daha ilk anlarından belli oluyor.

Haydarpaşa Garı'nın merdivenlerinde durup çevreme bakıyorum. Kıyıdaki iskeleye vapurlar yanaşıp kalkıyor. Düdüklerini çalıyorlar uzun uzun, eyleme destek verdiklerini belirtmek için. Kitle alkış, ıslık ve sloganlarla selamlıyor onları. Deniz kenarındaki çay bahçesinde İstanbullular oturmuş çay içiyor; Bulutsuzluk Özlemi, Ezginin Günlüğü gruplarından sanatçılar, Yücel Arzen ve arkadaşları sıralarını bekliyor. Sennur Sezer, Adnan Özyalçiner yanlarına oturan okurlarıyla konuşuyorlar. Çocuk ve gençlik yazını grubundan Melek Güngör, Sevim Ak ve Yıldırım Derya da oradalar.

Haydarpaşa Garı'nın merdivenlerinde durup çevreme bakıyorum. Halkın kaniyle, teoriyle var ettiği her şeyi, ama her şeyi satmayı gelişme ve kalkınma sayan hükümet, buraları da satmayı koymuş kafasına. Bu demek ki, buradaki liman ve gar kapatılacak; yedi gökdelen dikilecek ve alan halka kapatılacak. Yitirilecek olan yalnızca bölgenin tarihi dokusu değil, Haydarpaşa'nın merdivenlerinde ve duvarlarında yankılanan anılar değil. Çevredeki limanlarda çalışan liman işçileri, garda ve bağlı işlerde çalışan demiryolu emekçileri evlerine ekmek götüremeyecekler. Çocuklarına ekmek, giysi ve kitap alamayacaklar. Bu demek ki, alan yoksul halka kapatılacak; bir işsiz elleri cebinde gelip denize bakamayacak. Yoksul iki üniversiteli sevgili, kıyıdaki çayhanede oturup çay içemeyecek.. Bir şair, kıyıda durup gün batımını izleyip, kıyıya vuran dalgaların sesini dinleyip şiir toplayamayacak. Yitirilecek olan, bunlarla da sınırlı değil. Biraz İncirlik'ten, bir parça Trakya'dan, bir fabrika Seydişehir'den, bir maden Erdemir'den, bir santral Telekom'dan, bir karış Haydarpaşa'dan derken, bütün ülkenin, bütün değerlerimizin satışa çıkarılması bizi öfkeliendiren; ülke bağımsızlığının, ulusal onurumuzun ayaklar altına alınması. Bir de ulusal bayramlarda dokunaklı nutuklar atmıyorlar mı? Çanakkale Zaferi'nin yıldönümü törenlerinde timsah gözyaşı döküp, bayrağa saygı yürüyüşleri düzenlemiyorlar mı? Sahnedeki Baba Zula'nın solisti haykırıyor: "Martıları ne zaman satacaksınız?" Sıram gelince ben de Nazım Hikmet'in dizeleriyle sesleniyorum alandaki dostlara; biriktirdiğim bütün öfke ve acıyla soruyorum sonra: Kimin malını kime satacaksınız? Bu ülke sahipsiz değil.

Biz ülkesini gerçekten sevenler, özgürlük ve bağımsızlığına düşkün olanlar;partili partisiz, kadın erkek, genç yaşlı, işçi aydın demeden o gün orada "Hayır" demek için toplandık; bir avuç insandık, ama yüreklerimizle, beynimizle öyle çoktuk ki. Karaköy'den gelip Kadıköy'e gitmekte olan vapur iskeleden ayrılırken uzun uzun düdüğü çaldı. "Biz de yanınızdayız" demek için. Kitle alkış, ıslık ve sloganlarla yanıtladı bu sınıf dayanışmasını. Sonra, gelip geçen bütün vapurlar katıldı eyleme düdüğüyle. Aylar önce, şehir hatları İstanbul Büyükşehir Belediyesi aracılığıyla bir şirkete devredilirken de, acı acı öttürmüşlerdi düdüğülerini. Sirenler çalmışlardı uzun uzun, ama sağır kulaklar bu sesi duymamıştı.

Şimdi daha çoğuz, daha duyarlıyız. Haydarpaşa ve çevresinin özelleştirilip satılmasına karşı BTS ve Mimarlar Odası'nın başlattığı mücadeleyi partiler, dernekler, sendika-

lar destekliyor. Mimarlar Odası İstanbul şube başkanı Eyüp Muhçu, basın açıklamasını okuduktan sonra destek veren kurumların adlarını saydı. Çoğalıyoruz gün geçtikçe. İnsanlar üzerlerine serpilmiş olan ölü toprağını atıp kalkıyorlar ayağa; “Hayır” demek için. Özelleştirmelere, yeraltı , yerüstü zenginliklerimizin tekellere peşkeş çekilmesine “Hayır” demek için. Başarmak içinse, bunu hep birlikte yapmamız gerektiğinin bilincinde herkes. Haydarpaşa Garı'nın önündeki eylem, o gün bize bunu bir kez daha gösterdi.